

ESTUDI DEL PASSEIG PATRIMONIAL DEL FORTIM DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Treball de fi del màster de gestió del patrimoni Cultural en l'àmbit local 2009-2010 de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

Font AMSFG núm.: 2.425, fons/col·lecció: España-Ibáñez, autor desconegut. Any—
Vista del Llatzeret, la casa del Faroner, de la Caseta del Salvament i del passeig

1. Introducció.

Per la interpretació adient del patrimoni cal realitzar un anàlisi dels recursos i de la demanda, diagnosi de la realitat dels grans àmbits patrimonials. La fixació d'objectius diversos per tal de concretar les necessitats i interessos. Les diferents accions a realitzar segons les conclusions que hagin sortit, en els àmbits de la comunicació, de la mateixa exposició i de la pròpia explotació dels recursos. El recurs a utilitzar en aquest projecte es el conjunt patrimonial del "Fortim", un turó rocós, un esperó com molts autors ho defineixen, en el que s'hi concentra una gran quantitat de valors històrics, paisatgístics i patrimonials. A continuació desenvoluparem els diferents elements de valor que hi intervenen.

2. Autor.

El redactor d'aquest projecte és en Jordi Salvat i Comas, alumne del Màster de gestió del patrimoni Cultural en l'àmbit local 2009-2010.

Vista de la façana de ponent del conjunt del Fortim, cedida per Ports de la GC

3. Objecte del treball.

L'objecte es de posar en valor el conjunt, enumerar, explicar i valorar un per un tots els elements que en formen part. Per tal de fer-ho realitzarem un projecte en que hi definirem aspectes, social, culturals, econòmics, legals, històrics, ...

4. Situació geogràfica i característiques de l'entorn.¹

4.1. La ciutat de Sant Feliu de Guíxols se situa a la Costa Brava centre, entre els municipis de Castell-Platja d'Aro i Santa Cristina d'Aro. Tradicionalment se l'ha considerat la capital de la Costa Brava pel fet que Ferran Agulló la va batejar des del puig de Sant Elm, a llevant de Sant Feliu. Es troba a 34 km de Girona i a 105 de Barcelona. El cap de municipi s'enclava a la badia de Sant Feliu, entre els puigs de Sant Elm i de les Forques. És un important enclavament turístic per la seva condició de ciutat marinera, junt amb un important entorn verd.

4.2. La població es troba repartida per els diferents barris o entitats de població:

Situació a Catalunya	Entitat de població	Habitants	Terme municipal
	Bateries, les	52	
	Casa Nova, la	65	
	Mas trempat, el	31	
	Pedralta	37	
	Puntabrava	8	
	Sant Amanç	146	
	Sant Feliu de Guíxols	19.901	
	Vilar d'Aro, el	78	

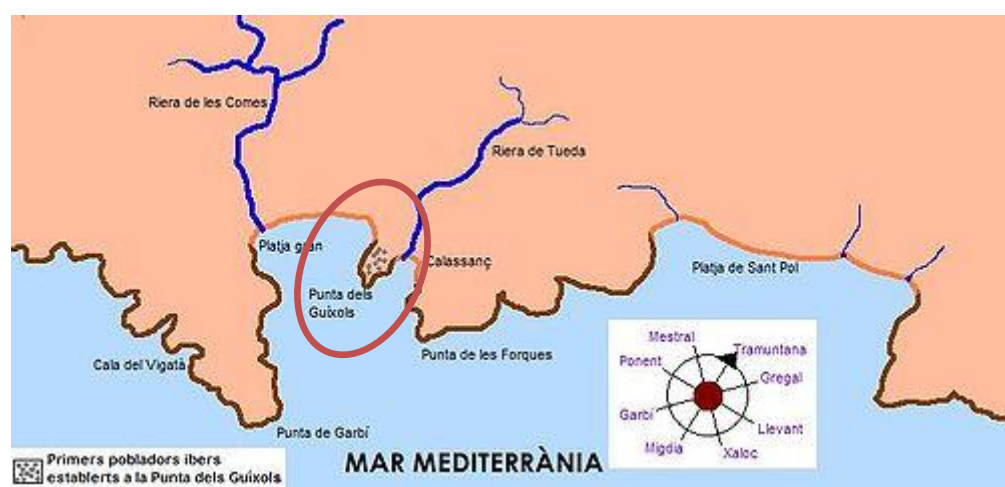
Dades de l'Ajuntament, cens 2.009

¹ La documentació i informació de caràcter general ha sigut extreta de la xarxa, concretament de la Wikipedia, és considera de caràcter general oberta a tothom.

5. Breu descripció històrica²

5.1. Prehistòria. Les dades més antigues que hi ha, i que parlen de l'existència de l'home primitiu a Sant Feliu o rodalies, són de fa més de 12000 anys. Pels volts de l'actual mas Ribot s'han trobat un conjunt d'estris treballats amb pedra que datarien d'aquella època, el paleolític. La segona referència que trobem sobre comunitats humanes pertany al neolític. S'han trobat sepultures i algunes peces de sílex a la zona de Vilartagues. Cap a final del neolític i durant el Calcolític (2200-1800 aC) visqueren a les muntanyes veïnes algunes comunitats humanes. Se n'han conservat diversos monuments funeraris (dolmens i menhirs, el més famós dels quals és la cova d'en Daina, a Romanyà de la Selva).

5.2. Edat Antiga

Esquema de la ciutat ibera

Esquema de la ciutat al segle X

La història de Sant Feliu de Guíxols es remunta al s. V aC. Un poblat iber es va instal·lar a la punta dels Guíxols (també anomenat Fortim o Salvament), un promontori que divideix la badia en dues parts. Evidentment, fa 2500 anys el mar entrava molt més endins, per tant la situació estratègica del poblat esdevenia òptima per a la defensa i la supervivència.

Amb l'arribada de la romanització, cap a final del s. I aC., progressivament la població va anar abandonant la muntanya i instal·lant-se al pla, prop de la riera de les Comes (actualment encara descoberta en alguns trams), un lloc fèrtil i estable que permetia possibles expansions, i que continuà habitat fins al s.VII, l'època de les invasions. L'esperó del Guíxols mai va estar deshabitat del tot, perquè les excepcionals condicions geogràfiques afavorien l'establiment de població de forma fixa (prop de la riera de Tueda, amb aigua dolça, i a tocar dels dos ports naturals que ofereix la badia, en un lloc arrecerat i prop dels camps de conreu), encara que va baixar espectacularment la densitat de població. En aquella època (s.VII) es formà la llegenda de Sant Feliu l'Africà, segons la qual el màrtir cristià va ser llançat al mar des del cim de la punta dels Guíxols. D'aquí neix la popular tradició del jovent ganxó de llançar-se des d'allà al crit de "Valga'ns Sant Feliu!" i creuar nedant l'esquerda natural de sota el penya-segat des de la platja de Calassanç a la platja de ponent. També són coneguts arreu els goigs del gloriós màrtir Sant Feliu l'Africà: "Des dels Guíxols sou llançat / al mar, amb una gran mola. / Un àngel des del cel vola / i a la platja us ha portat / que en honra vostra es diu / Calassanç des d'aquell dia."³

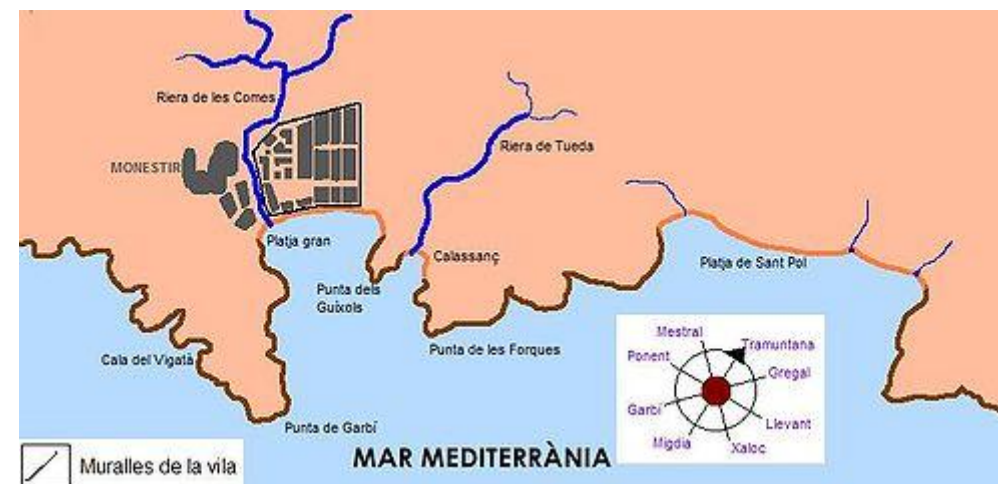
² La documentació i informació de caràcter general ha sigut extreta de la xarxa, concretament de la Wikipedia, és considerada de caràcter general oberta a tothom

³ Els goigs de Sant Feliu l'Africà, Zaragoza Pasqual, Ernest, Recull de documents i articles d'història guixolencs, Publicacions de l'abadia de Montserrat

Cap a l'any 940 és fundat el monestir benedictí a l'altra cantó de la riera de les Comes, sota l'advocació del màrtir Sant Feliu l'Africà. D'aquesta manera, doncs, s'uniren per sempre els dos noms (Sant Feliu i Guíxols). En destaquen les dues torres que el flanquegen (la del Fum i la del Corn) i la Porta Ferrada, un llenç de paret de dos pisos format per tres grans arcades de ferradura sobre quatre columnes cilíndriques, del qual encara no se'n sap ben bé la funció que tenia dins el monestir. Mentrestant la vila s'anava formant: una petita comunitat de camperols i petits propietaris.

5.3. Edat Mitjana

L'any 968 el rei franc Lotari lliura a l'abat Sunyer el diploma que ratifica el béns del monestir guixolenc: els llocs de Guíxols, Fenals, Biert-Romanyà, la Vall del Ridaura, Bell-lloc i part de Calonge. Els temps, però no eren fàcils i l'any 985 el monestir rebé també els efectes de l'atac d'Almansor a Barcelona. Els conflictes interns entre els monjos i la població van portar a una segona ratificació dels béns del monestir per part de la Comtessa Ermessenda de Carcassona. A Sant Feliu, de fet, l'alta edat mitjana es va caracteritzar pel que actualment anomenaríem conflictes de competències, disputes entre els monestir de la zona per diferents possessions. També va ser molt important en aquella època l'incipient vocació de la població ganxona cap al mar. S'han trobat diversos documents referents a viatges a Mallorca i Eivissa. La, llavors gairebé única, via de comunicació de Sant Feliu, el mar, va permetre a la vila tenir un important paper en el comerç de l'època i també en l'atac i conquesta de Mallorca dirigit pel rei Jaume I. A partir del s. XIII la població guixolenc va començar a prendre consciència ciutadana davant el poder feudal que retenia el Monestir, i així aparegué el mot universitat per a designar l'associació de població. L'any 1258 l'abat Gerald concedí a la Universitat el privilegi de construir unes drassanes, que serien molt productives, amb el temps, per a la població. De tota manera l'estabilitat no va durar gaire i, a causa de l'enfrontament entre catalans i francesos pel domini de l'illa de Sicília, l'exèrcit gal va cremar gairebé totes les cases de la vila. Sant Feliu, les seves drassanes i la seva orientació inequívocament marítima esdevenien punt estratègic en les expansions territorials dutes a terme per Jaume I el conqueridor i per Pere II el Gran i, evidentment en rebia les conseqüències. Tot i que la invasió dels francesos de 1285 va deixar una marca molt profunda en la consciència col·lectiva dels guixolencs, es rehabilità de nou la ciutat i augmentà tant el nombre dels seus habitants que al començament del s.XIV la població de Sant Feliu de Guíxols ja comptava amb una organització jurídica a l'estil de les principals ciutats catalanes.

Esquema de la ciutat al segle XV

Pel que fa al creixement urbà de la vila, sabem que l'any 1360 la vila tenia 230 focs, pel cap baix uns 1200 habitants. El racó de la riera de les Comes es va anar fent petit i la vila va créixer, en direcció al mar i cap a llevant.

5.4. Edat Moderna.

Durant els segles XVI i XVII la recuperació de la vila va ser lenta i costosa i la població va patir greus problemes de fam, sequera i pesta. La vila va seguir creixent, per força fora muralles, cap a la riera de Tueda, a llevant. Es va construir un nou hospital a la banda de tramuntana, i una nova capella a la zona de Sant Amanç. L'economia bàsica de l'època, a part de la pesca tradicional era el comerç marítim amb altres ports de la Corona. Els conflictes bèl·lics eren els principals successos en aquests segles. Els més greus es van produir després d'un atac de Felip IV a la flota catalana que s'estava reunint a Sant Feliu per auxiliar Barcelona en el marc de la guerra dels Segadors. També van tenir molta influència els bandolers. A la zona de Sant Feliu van tenir-hi presència el famós Perot Rocaguinarda i d'altres. Durant el segle XVIII la vila evolucionà força. A les darreries de segle ja comptava amb més de 5000 habitants i era la segona ciutat de la regió darrera Girona (8000). La caiguda de les muralles a principi de segle hi va tenir molt a veure. Pel que fa a la indústria, hi va haver una petita "revolució" amb la manufactura i comerç del suro. La vila va viure anys, fins i tot dècades d'esplendor econòmic gràcies a la descoberta d'aquest material, especialment en la fabricació de taps de suro. Continuaven, però les repressions socials del monestir i els problemes de seguretat.

5.5. Edat Contemporània

A la primera meitat del s. XIX la població ganxona va seguir creixent però va epidèmies no acabaven de marxar del tot. La població es mantingué durant sobretot pels canvis de mentalitat, un anticlericalisme en augment. Especial seguit de decrets clarament progressistes i republicans. Això li va comportar s'anaren separant en dos blocs, republicans i conservadors, aquest fet guixolenc republicà Salvador Albert vers Francesc Cambó, el líder de la era la ciutat més gran de la comarca. La majoria republicana local no era destacar la inauguració de dos avenços en el transport i la comunicació: l'estació del carrilet que unia Sant Feliu i Girona, passant per la Vall d'Aro (1892) i el port marítim (1904). A partir d'aquesta època, però, les coses anaren a pitjor: la població que havia superat els 12.000 habitants a principis de segle, veia com l'any 1940 n'hi havia poc més de 7000. Hi havia hagut una pau relativa durant les primeres dècades, però amb l'esclat de la guerra civil, tot va decaure. Sant Feliu, igual que la major part de Catalunya, es va decantar cap al cantó republicà gairebé sense excepcions. El poble treballador va organitzar el Comitè local de les Milícies Antifeixistes. Hi va haver uns primers mesos de repressió cap a tot aquell sospitós de pertànyer o col·laborar amb el bàndol franquista. L'esclat revolucionari durà poc, però, i aviat els bombardeigs i l'atac per mar de l'exèrcit franquista, molt més poderós, van fer desistir els combatents. El 3 de febrer del 1939 Sant Feliu va ser ocupada pels "nacionals". La postguerra va ser lenta, aquí com a tot arreu, però a partir de 1955 ja presenta clars símptomes de millora, de manera que l'any 1975 la població ja sobrepassa el llindar dels 14000 habitants. Durant la primera meitat de la postguerra va viure a França (exiliat) el president de la Generalitat de Catalunya que no era altre que Josep Irla i Bosch, fill de Sant Feliu, sens dubte el personatge més important en els tres mil·lennis de vida de la vila. Mai més, després de l'any 1939 va poder tornar a casa seva. Mentrestant, a la ciutat la vida va transcórrer sense sobresalts, amb uns polítics titella i amb un desenvolupament del sectors serveis que es materialitzà a partir de l'any 1955 amb la inauguració de diversos hotels i el boom turístic generalitzat a tota la Costa Brava.

tenir una davallada i una posterior recuperació a causa dels problemes sanitaris. Les dècades al voltant dels 6000 habitants. Aquesta també va ser una època marcada fou la figura de Pere Caimó, un federal, que en arribar a l'alcaldia de la vila, instaurà un disputes amb el general Prim i va estar uns anys exiliat. Anys més tard, els polítics locals, provoca l'any 1910 la victòria electoral en el districte de La Bisbal d'Empordà del dreta catalana a tot el país. La victòria la decantaren els vots a Sant Feliu, que aleshores perquè sí: a la vila hi havia un ampli moviment obrer. D'aquests anys també són de

6. Els diferents elements patrimonials, dades històriques:

6.1. Poblament ibèric dels Guíxols (s. IV aC).

Eduardo González Hurtebise⁴ al 1903 inicia una excavació a la zona del Fortim arran de la descoberta de fragments de ceràmica i una moneda de coure per part de les brigades municipals. Va excavar un total de 34 sitges. Ell va creure que el jaciment era una necròpolis d'incineració, ell cregué que les sitges eren tombes preparades per un gran cementiri, la forma eren d'una gerra o dolium. La datació que va fer de les monedes, les sitges i la ceràmica trobada va ser dels segles III i I aC. Va suposar que la gent dels Guíxols es relaciones comercialment amb Empúries i amb els grecs del migdia d'Itàlia.

El poblament tenia tres indústries bàsiques: la pesca, els teixits i la terrisseria.

Al 1911 es van localitzar 3 sitges més i al 1919 sis més.

Ceràmica, 19 peces trobades: àtiques, arentines, ceràmica de paret fina, ungüentaris, ceràmica grega d'occident, ceràmiques grises de la costa catalana, ceràmiques emporitanes, ceràmica ibèrica pintada, ceràmica indígena oxidada i àmfores.

Diferents monedes, s'han documentat però no han estat conservades, nou exemplars de bronze de l'època baix republicana i imperial.

Metalls, entre les peces més remarcables: Hams, sis tots de bronze., troballa típica dels jaciments ibèrics i romans sobretots aquells que es troben vora el mar, punxons, estilets, agulles grans i petites. 3 fibules trencades, un anell de bronze, un estilet –sonda, un petit tros de cinturó, claus de bronze i ferro. I un pesal ibèric de plom.

Vidre: una peça collar de pasta blavosa, una peça collar de color blau turquesa.

Molins de mà: tres peces, una de pedra volcànica i dues de granit.

Pedra i Rajol: 6 peces.

Amb el material que s'ha trobat, sobretot el metàl·lic, és una evidència inestimable que ens trobem davant d'un nucli d'habitació i no d'un camp de sitges aïllat.

L'erosió que va patir aquest jaciment a causa de les nombroses efemèrides històriques (sepultures de roques per enterrar els aprestats 1652-1661, plataforma amb canons 1696, bombardeig del Bou Negre 1747 (en el punt 6.3 s'explica detalladament) i altres vaixells construcció del Fortí 1751-1808, construcció casa de Salvament 1886,...) la reutilització dels materials per a les successives construccions va provocar que hi hagi una absència total de restes de les parets de les cases, muralles i de quasi totes les estructures ibèriques a diferència d'altres poblaments veïns com el d'Ullastret.

Eduardo González Hurtebise,
Font: Arxiu de la Corona d'Aragó

⁴ Eduardo González Hurtebise, Madrid, 1876 - Barcelona, 1921, Arxiver i historiador, deixeble d'Eduardo de Hinojosa. Ingressà al cos oficial d'arxivers, bibliotecaris i antiquaris el 1899. Fou destinat, successivament, a Tarragona, a Girona i a Osca, d'on passà a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, el 1905, del qual centre fou nomenat director el 1911. De la seva producció científica es destaquen El arte tipográfico en Tarragona, durante los siglos XV y XVI (Tarragona 1903), Jofre de Foxá (1267-1295) (1910), Libro de tesorería de la casa real de Aragón (Barcelona 1911-12), i, sobretot, la Guía histórico-descriptiva del Archivo de la Corona de Aragón, en Barcelona (Madrid 1920), encara vigent. A ell es deu el descobriment del còdex de les Homilies de Beda

6.2. Cova i llegenda de Sant Feliu l'Africà. (el martirologi datat el s. III dC).

Sant Feliu nasqué a Scil-lis, prop de Cartago, en el si d' una família acomodada, l' últim terç del segle III. Cursà els seus estudis a Cesarea Marítima, juntament amb Sant Cugat, on té els primers contactes amb cristians. Es converteix ràpidament al cristianisme i és batejat.

El 303, Dioclecià havia donat l' ordre d' extermini dels cristians en la que serà l' última de les grans persecucions contra el cristianisme a l' Imperi romà. A la Tarraconensis, la persecució serà duta a terme pel pretor Dacià. Feliu i Cugat decidiren abandonar Scil-lis, on la persecució encara no havia arribat, disfressats de mercaders i marxar a ajudar els cristians de les zones on la persecució és més dura. Marxen a la Tarraconensis i, mentre Cugat s' adreça cap al Castrum Octavianum (Sant Cugat del Vallès), Feliu va més al nord.

Feliu arribà a Empúries i d' allí a Girona, on s' establí. Hi promogué la fe cristiana i agafà molt renom entre els habitants de la ciutat; les autoritats romanes, alarmades, el detingueren.

Sant Feliu de Guíxols va ser el lloc del martiri del sant. Les actes del seu martiri han estat molt adulterades pels cristians amb l' objectiu de fer-lo més admirable. En elles les autoritats gironines dugueren a Feliu davant del tribunal del pretor, qui l' envia a la presó i, més tard, el declarà culpable. El torturaren de diferents formes, en una d'elles el lligaren a uns cavalls i l' arrossegaren per tot el poble. Diuen les actes que fou guarit miraculosament de les seves ferides i el passejaren per a diferents pobles de la zona. Quan era a Sant Feliu de Guíxols, li lligaren una roda de molí al coll i el llençaren al mar des de la punta dels Guíxols, però novament per intervenció divina, fou salvat. Finalment la condemna es compleix i és mort sota el suplici d' estirar-li la pell i la carn amb ganxos de ferro.

Per la Gran devoció que se l'hi tenia Feliu va ser enterrat a Girona i sobre el martyrium va aixecar-se la que avui és l'Església de Sant Feliu.

El sepulcre i la basílica que s'hauria bastit al damunt van convertir-se, ja durant els segles IV-V, en un dels símbols d'identitat i de prestigi de la ciutat durant l'antiguitat tardana, època en què el centre martirial hauria esdevingut un dels mes importants centres de pelegrinatge de Hispania. Fins i tot el mateix rei visigot Recared (586-601) va regalar al sepulcre del sant una corona votiva d'or.

El seu culte, a més, es va difondre amb molta força entre les principals ciutats del sud de la Gàl·lia (Tours i Narbona), de Hispania (Toledo, Lleó, Xàtiva, Còrdova, Cadis, Saragossa o Sevilla), i, fins i tot, del nord d'Àfrica (Mezlong o Guelma).

La veneració que assolí la figura del màrtir gironí en el marc de l'Església hispànica visigòtica (segles VI-VII) es traduí en la composició d'un ric conjunt de textos litúrgics (passió, himne litúrgic, misses, etc.) pensats per a ser llegits durant la commemoració anual del seu martiri (1 d'agost), acabant per esdevenir una de les festivitats més solemnes del calendari litúrgic visigòtic hispànic.»

El Sant amb una roda de molí lligada al coll des de l'esperó dels Guíxols fou tirat al mar pel costat de Calasanç i amb la mola va travessar el turó i va arribar sa i estalvi a la zona oposada de la platja que era el port de l'Abric.

6.3. Port medieval. (s. XV)

Degut a la situació estratègica de l'esperó que divideix la badia amb dos ports naturals un a llevant i un a ponent. Ja els ibers el varen utilitzar per fer intercanvi de les mercaderies i excedents de tota la comarca, situant un poblat damunt del Guíxols envoltat per les sitges per emmagatzemar grà i altres productes que es varen trobar a les excavacions d'Hurtebise.

Predicació de Sant Feliu a les dones de Girona per Joan de Borgunya, 1520 Font: Catedral de Girona

Sant Feliu, diaca i màrtir Xilografia del s.XIX Font :Revista de Girona, núm.240, pàg. 92

Les restes actuals del port medieval queda reduït a part de mur en forma de muralla, el basament del refugi i a els tres norais, dos a la part inferior a ran de mar i un a la part superior entre els murs de pedra que fan de barana. Com s'observa a les fotografies següents s'aprecia que varen substituir en reformes posteriors els norais de pedra per tres canons encastats, molt més forts i resistents a les estrebades dels caps que lligaven els vaixells. Es força probable que els dos canons que es varen instal·lar cap a l'octubre de 1.751 en el Fortim, per tal de fer front a els nombrosos bombardejos i incursions com la del Bou Negre, com popularment es coneixia a un vaixell de guerra anglès, el Clochester.

En aquesta època cal tenir en compte que les mercaderies més usuals eren, la llenya, el carbó vegetal, la carn i el peix salats, metalls com el ferro i l'estany, productes vegetals i de l'horta, suro (com no, ja que es coneguda la qualitat de la zona de l'època romana), productes artesans manufacturats a Girona (recordem que Sant Feliu de Guíxols era el port natural i un carrer de Girona) i un "producte" que els catalans no en solem parlar gaire, esclaus. Amb diferents procedències, infidels musulmans, heretges búlgars i fins i tot grecs.

Les zones en que es comerciava eren les de influència de la Corona catalano-aragonesa, Mallorca, Sicília, la Península Itàlica, i la resta de la Mediterrània com Palestina, Alexandria, el Nord d'Àfrica i el sud de la península ibèrica.

Els tipus vaixells que hi varen atracar varen ser els lleguts, baleners, caravel·les, i diferents tipus de navilis a vela. Que s'amarraven en els diferents norais, aquets varen ser utilitzats fins a la construcció de l'actual Port l'any 1.903.

La construcció del moll va ser autoritzat per el Rei Ferran *El Catòlic* l'any 1.493, després de diferents intents començats a mitjans de segle i aturats per els diferents esdeveniments succeïts com la Gerra Civil Catalana (de 1.492 a 1.472). Seguint la corrent de l'època de construir molls artificials per tal de facilitar la càrrega i descàrrega de les mercaderies i la protecció dels mateixos, com el del Port de Barcelona que no es va començar a construir fins l'any 1.439, essent el primer de la Corona. El moll de Sant Feliu de Guíxols estava compost inicialment per diferents elements de fusta degudament tractades , pontons, passarel·les flotants i la part de murs de pedra, els norais, en les fotografies que afegim a continuació s'observen clarament.

			
<p>Vista del moll, ha estat afegida la part superior amb posterioritat</p>	<p>Detall dels canons encastats, en el norai de ran d'aigua més proper a terra.</p>	<p>Detall del norai de ran d'aigua, cara a mar</p>	<p>Detall del norai superior, amb un altra canó</p>
<p>Fotografiés realitzades per l'autor de l'estudi</p>			

6.4. Zona d'enterrament d'empestats (s. XVII).

Els cementiris guixolencs eren al costat de les esglésies, com la majoria de les poblacions. Però en temps de pesta, l'esperó dels Guíxols fou un lloc d'enterrament d'empestats, en un intent de fer menys fàcil la propagació de contagi. Està documentat des de 1652 fins 1661. Com que el gruix de terra que cobria els Guíxols era insuficient, quan enterraven els empestats aprofundien els sots dins la roca, com ho demostra el fet que hi trobessin les parts inferiors de les sepultures.

6.5. Fortí, bateria de canons anomenada popularment com a “Fortim” que dona nom al lloc. (s. XVII-XVIII).

El Moll de St. Feliu de Guíxols (s. XVI.) es el testimoni de l'activitat portuària medieval de St. Feliu de Guíxols. La seva situació pròxima a la ciutat de Girona, féu que l'any 1354 Sant Feliu esdevingués el port (a més de carrer) d'aquella ciutat, per tant punt de sortida i arribada de vaixells que duïen mercaderies molt diverses.

Fotografia Casa de Salvament a Sant Feliu de Guíxols, vista de llevant de la Cova del Sant, cedida per Ports de la GC

Amb el increment i la millora del transit de mercaderies del port, va comportar que hi hagués un moll, un port artificial, això no va ser possible fins el 1493 on, sota el mandat de Ferran II, va concedir el privilegi de construir-hi un port. Al s. XVI ja hi havia un flamant port a la vila.

En aquells moments la Mediterrània era sovintejada per naus de pirates i corsaris (otomans i barbarescos), aquest fet va ser el que va provocar la necessitat de crear unes defenses al port. Es va començar a implantar als vaixells que entraven al port un impost de mollatge, això va fer que a les autoritats els interessés que quan més vaixells entrassin al port millor. Tot i així en alguna ocasió es va haver de tancar el port, sobretot amb les onades de pesta. Els períodes documentats entorn això van ser els anys 1558, 1563 i 1564 això va fer que la construcció de les defenses tardessin 35 anys més.

En la construcció del moll hi participaren treballadors d'una trentena de professions diferents: mestres de cases, manobres, mestres d'aixa, calafats, ferrers, traginers, corders, mariners, carnissers, mercaders etc. La tasca es repartia en dos espais diferents: la pedrera, don s'extreia la pedra i molt probablement les desplaçaven amb vaixell i el mateix moll on s'hi duïen a terme el procés de construcció. Les jornades de treball eren intenses entre 15 hores a l'estiu i nou a l'hivern.

La pedra utilitzada va ser el granit que procedia de la pedrera local.

La construcció d'aquest port i el seu manteniment posterior va facilitar el tràfic portuari de la vila i consegüentment augmentar la prosperitat econòmica de la vila.

En el context històric de la guerra entre Anglaterra i Espanya (s. XVIII), el Fortí va servir de defensa de les incursions angleses. Aleshores hi havien instal·lats 3 canons. Els anglesos portaren l'iniciativa dels atacs als ports peninsulars, en accions de devastació i saqueig i l'apressament d'embarcacions en alta mar. A St. Feliu hi arribà un dels més grans vaixells de l'armada britànica, que disposava de 80 canons i els guixolencs el batejaren amb el sobrenom de “Bou Negre” (el navili es deia Colchester), aquest feia dies que voltava per la costa seguint embarcacions de cabotatge. Aquest segons les cròniques de Sala va començar a bombardejar St. Feliu davant la negativa dels vilatans a lliurar-li mercaderies. El bombardeig va durar dos dies i els seus efectes sobre la vila van ser considerables. No s'obtingué cap mena d'indemnització per part de la Corona després de la petició local, però si aconseguiren una bateria de dos canons que van ser instal·lats en el Fortim. (*...més afortunada fou la petició de canons. La instal·lació de la bateria, reduïda a dos canons, degué efectuar-se l'octubre de 1751 o sigui, al cap de quatre anys; un ofici del governador als regidors guixolencs del 16 d'aquell més informava que el capità Janot, comissari d'artilleria, Iria a la vila a “col·locar en la bateria construïda los dos cañones de que esta dotada, y en los almacenes las municiones y utensilios para el servicio de las piezas”...*)⁵

⁵ Torrent i Fàbregas, Joan “Estudis sobre Temes del Baix Empordà”núm.5. “El bombardeig de St. Feliu” (1747) i el Fortí.

L'autor també fa esment d'un inventari del 1766 on s'hi descriu tota una sèrie de munició i armes emmagatzemades al Fortí (canons, barrils de pólvora, cartutxos de metralla, ...). L'any 1886 es van construir per part de la Sociedad Española de Salvamento Naufragos la caseta on hi abans hi havia la bateria del Fortí, sobre aquest fet crec que hi ha una altra possibilitat, ja que en el plànol del General Gítart (veure la restitució realitzada en el plànol núm. 2) en que s'observen les restes de murs i una plataforma a la part més alta, cap al nord. Aquestes construccions no coincideixen amb les restes actuals del Llatzeret, cosa que hem fa suposar que el Fortim estes més elevat, dominat més fàcilment les proximitats del mar.

6.6. Llatzeret, lloc de quarantena per als mariners(s. XVIII-XX).

Es tracta d'un lloc habilitat especialment que hi ha als ports per tenir en quarantena o en observació a les embarcacions, mercaderies i persones procedents del país contagiats o sospitats de contagi. És un espai aïllat i protegit prop al lloc on descarregaven els vaixells, construït expressament per rebre les mercaderies i els malalts i fins i tot els equipatges de les embarcacions. Aquests establiments han de tenir la suficient capacitat de ventilar i purificar els efectes transportats, siguin persones, animals o mercaderies. Té també una funció de locutori per què els hostes forçats puguin comunicar-se amb els que vénen de fora a visitar-los, amb la convenient separació. Els llatzerets es troben situats a prop dels ports de mar i sobretot en les costes del Mediterrani, sent necessaris quan les epidèmies tenen un caràcter contagiós, com les pestes que varen produir moltes víctimes ajudades per les diferents guerres, o la gran infecció de colera en el 1.884. L'edifici s'enderrocà parcialment l'any 1931, encara hi resten basaments. Altres ports que varen tenir llatzerets son Barcelona, Maó, Lluç Major, Salou, ...

6.7. L'escar, per la reparació de vaixells(s. XVIII-XIX)

La fabricació i la reparació de vaixells esta relacionada amb l'obtenció del permís per la construcció i explotació de la Llotja (la primera referència es del 1.402), com a edifici públic per tal de realitzar-hi tractes econòmics i legals. També la creació del Consolat de Mar del 1.443. Les drassanes per tal de construir els vaixells (lleguts, caravel·les, baleners, ...) i l'escar, format per un pla inclinat que serveix per a avarar i treure a terra embarcacions per tal de poder-les reparar en sec. Actualment no hi queden restes de les primeres construccions, però sí de l'activitat que esta en ús i amb una activitat molt important.

6.8. Caseta del Salvament de Naufrags(s. XIX).

Es va construir al 1886, era una estació dedicada al salvament de naufrags. Formava part de 50 estacions més repartides per tot el litoral espanyol actuant amb homes i materials allà on l'Administració no arribava. Era una obra de la societat civil basada en el voluntariat i el recolzament de les comunitats marineres i pescadores de la Sociedad Española de Salvamento de Naufragos. El referent primari a St. Feliu fou la creació d'una Junta Local de Salvament de Naufrags." *el perill del naufragi, en totes les seves formes, va lligat a la navegació, com el dia a la nit o la vida a la mort...*"⁶

Bona part de les catàstrofes marítimes succeeixen prop de la costa davant de molts testimonis que resten impotents davant d'això, així va sorgir la idea de fer alguna cosa al respecte. Es va promoure la construcció d'embarcacions que poguessin sortir a rescatar als naufrags i a posteriori va ser quan es van organitzar en grups o societats assumint així un determinat projecte i compromís social.

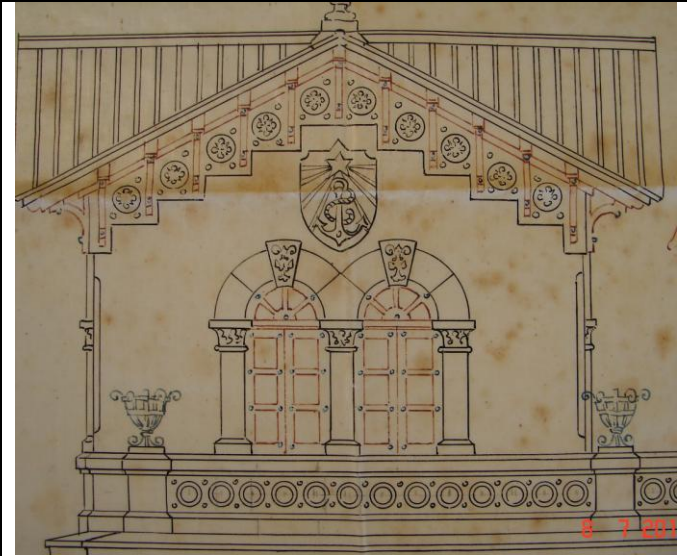

Segell de la societat,
Font: AMSFG

⁶ García Domingo, Enric i Tarré Revisa, Joan, Vicens Premi d'Investigació i Recerca Enric Descayre i Salgas "Al Servei de la Gent de Mar. L'Estació de Salvament de Naufrags de Sant Feliu de Guíxols" ANCORA (2004)

Les societats de Salvament van sorgir a finals del s. XVIII i principis del s. XIX a diferents llocs d'Europa i EUA, els pioners foren els anglesos l'any 1854 amb la Royal National Lifeboat Institution. Les seves principals característiques havien de ser:

- Iniciativa Privada, al marge de d'organismes estatals,
- Caràcter humanitari i filantròpic, salvació de vides humanes com a fet prioritari.
- Finançament a base de donatius

			
<p>Vista aèria de la caseta de salvament. Torre i mirador Façana Nord, Club Nàutic i norai .</p>	<p>Reproducció dels plànols originals</p>	<p>Detall de la torre dels plànols originals</p>	<p>Façana sud.</p>
<p>Font: Ports de la Generalitat de Catalunya</p>	<p>Font: AMSFG, fotografia realitzada per</p>	<p>Font AMSFG, fotografia realitzada per l'autor</p>	<p>Fotografia realitzada per l'autor</p>

A Espanya el primer antecedent el trobem a riu Guadalquivir al 1773 es va instaurar a Sevilla una mena d'estació de salvament pels banyistes al riu. L'any 1864 va deixar un buit en matèria de salvament marítim ja que abans havia estat en mans dels gremis de la gent de mar, de moment el Ministeri de Foment va comprar a Anglaterra algun material de salvament. Al marge d'això les primeres poblacions que van dur a terme iniciatives privades en aquest camp foren Santander i Sant Sebastià. Però el pas definitiu el va donar un funcionari, Martín Ferreiro Peralta , de la Direcció de Hidrografia que va impulsar i crear la Sociedad Española de Salvamento de Naufragos al 1880, seria declarada d'utilitat pública 7 anys més tard.

Aquesta segons els seus dirigents va esdevenir un referent mundial, alguns països com Japó en van copiar el model. La seva estructura estava formada per una seu central a Madrid i tota una sèrie de Juntas Locals arreu del territori de l'Estat. Les eines que s'empraven per dirigir i coordinar eren un consell superior i una comissió executiva permanent .Tot i aquesta centralització , l'autonomia de les Juntas locals era força gran, això va esdevenir una pantomima després de la Guerra Civil.

La formació de les Juntes Locals , es realitzaven a través de les forces vives d'una població on el problema de la seguretat del mar fos important. Captaven socis, recollien diners per comprar un bot o per edificar una caseta. La Junta la formaven: un president, un vicepresident, un secretari, un tresorer i un nombre variable de vocals. El moment d'esplendor d'aquestes societats van ser durant els primers 50 anys des de la seva formació 1880-1930. Després de la Guerra Civil va entrar en un cert grau de decadència sobretot a causa de la motorització de la flota ,la qual oferia noves possibilitats de lluita contra els perills del mar.

El salvament i auxili als naufragats entre els anys quaranta i setanta va quedar a mans de l'Armada. Als anys 60 es va imposar una reforma urgent pel salvament de naufragats i al 1971 va ser creada una nova secció de la Creu Roja: la Creu Roja del Mar, la qual va omplir el buit que hauria deixat l'antiga societat de salvament.

La caseta ha estat una de les més conegudes de la costa catalana, ja que se n'ha conservat molta documentació de la Junta i del material amb la que estava equipada.

Va ser una de les primeres en ser creades a Espanya i va tenir durant anys un gran prestigi per la seva bona organització.

Sant Feliu de Guíxols des de la darrerria del s. XIX era una vila important des del punt de vista marítim , tot i no haver-hi port, hi havia una activitat comercial i pesquera considerable així com n'era l'aixopluc d'una important flota pesquera.

La gènesi del projecte va ser durant una reunió duta a terme l'any 1886 a la Sala Lloveras, d'ella en va sortir la primera Junta Directiva: composta per un president, vicepresident i vuit vocals així com càrrecs honorífics: presidència a càrrec de l'ajudant de Marina, i tres vicepresidents: rector, alcalde i jutge (les forces vives del poble) Quan es va formar la de St. Feliu a Catalunya ja n'hi havia nou: Blanes, Port de la Selva, Cadaqués, St. Carles de la Ràpita, Vilanova, Roses, Tarragona, Barcelona i Palamós.

El primer objectiu que es va marcar aquesta societat, va ser tenir una embarcació de salvament. Un bot de creació específica per aquesta funció: disposició de "domos"(per evitar que bolqués i poder-se redreçar), vàlvules de desguàs, quilla de ferro per aportar estabilitat, propulsió de rem i un aparell amb vela tarquina⁷ o de ventall, de forma rectangular o tronc cònica, originària dels països baixos, en que necessitaven una maniobra poc complicada i ràpida per llocs de poc calat o estrés, cosa que les fa molt adequades per sortides en molt temps i en l'apropament als bucs a rescatar. Un dels costats esta fixat al pal i estesa per una perxa en diagonal; era una vela molt pràctica i maniobrable que adoptaren totes les embarcacions petites de la Europa septentrional.

Fins a principis del s. XX no va aparèixer el primer bot amb motor d'explosió.

El bot finalment es va construir a les drassanes de Josep Burell amb un pressupost de 8.000 pta.

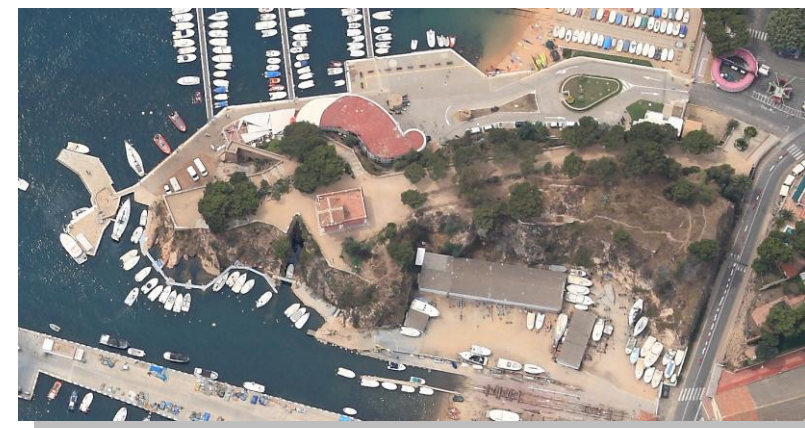
"Miguel de Bohera⁸ ",una gran embarcació , les seves característiques tècniques són:

10,10 m d'eslora.

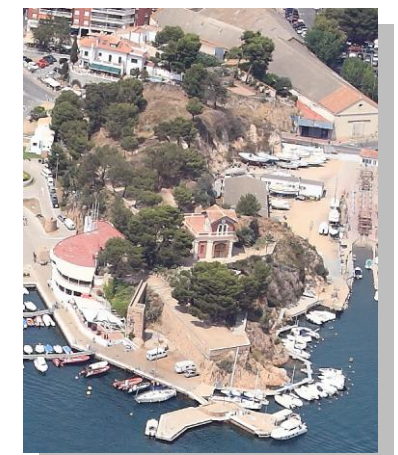
2,27m de mànega total

0,97 de puntal des del cantó alt de la quilla al canto dels bancs.

1,79 m de puntal des del cantó alt de la quilla al cantó dels tambors de proa i popa.

Fotografia zenital, i la següent del front de mar del Fortim, cedida per Ports de la GC

Model de vela tarquina.

Font: Svensson, Sam, Història i Arqueologia Marítima

⁷ Svensson, Sam; Historia y Arqueologia Marítima

⁸ Miguel Bohera , fill il·lustre de la vila, (s.XV-XVI), capità de la marina catalano-aragonesa, al servei del virrei de Nàpols, Ramón Cardona. Participà com a capità de galeres en la batalla de Ravenna, , després va formar part de l'alt esta major de l'armada hispànica en heretar Carles V el regne d'Aragó, que el va anomenar comandant major de les galeres d'Itàlia. Es desconeix la data de la seva mort, però va ser enterrat amb tots els honors a l'església de Santa Anna de Barcelona, amb sepulcre amb estàtua jacent.

Pes màxim: 2720Kg.

Material: de cedre i caoba.

Data de Registre: 11/10/1889 Registre de la Marina de Barcelona, Districte Sant Feliu de Guíxols foli 192 llista 4arta.

La major part dels materials que formaven part de l'andarivell es conserven: projectils, canastra, trípode, caixes amb caps, àncores, bossells, molinets,...

La Caseta de Salvament havia d'albergar el bot i tota la resta de materials de salvament. Els guixolencs van apostar per tenir un edifici funcional (van fracassar) però alhora estèticament admirable.

Es va construir el 1890 en un lloc anomenat Fortim en uns terrenys cedits pel municipi, sense renunciar-ne a la seva propietat. El lloc és una atalaia fantàstica i un esperó amb una història de segles soterrada. L'ubicació no era pràctica però la visibilitat des de la mar i des de la platja és notòria.

És un edifici de planta rectangular (10x14 m.) amb dues plantes: la principal dividida en dues naus, una on s'hi guardava el bot i les eines de salvament i l'altra destinada a llits i xemeneia on havien de reposar els naufragats. El cost va ser de 8.250 ptes. Aquesta va esdevenir un atractiu més de la vila per a qui la visitava. La superior amb una terrassa i amb un torre talaia per a facilitar la vista del port, la platja i la costa propera, reforçat per els altres punts de guaita més alts, com Sant Elm a una banda i el puig del molí a l'altra.

El contractista que va realitzar les obres va ser en Pius Prujà, segurament amb part de material provinent de l'enderroc de les restes existents a la roca.

Un cas on va haver d'intervenir l'equip de salvament va ser la nit del 11 al 12 de novembre de 1897 on va ser utilitzat com a refugi per la tripulació d'un vaixell italià Giacomo III que havia tingut problemes al port de la vila. Aquesta va ser una acció destacable i que consta en premsa local "La Lealtad", hi ha d'altres salvaments que es recullen en citacions de Lluís Esteve⁹. Però la Central de Salvament no els van considerar importants ja que no els va fer constar ni en butlletins ni arxius. Aquests només tenien en compte salvaments "directes", on hi havien intervingut membres de les Junes.

La funcionalitat de la caseta i el bot, per l'ubicació de la primera va ser molt poc eficaç ja que la caseta estava situada a uns 13 m del nivell del mar això dificultava qualsevol acció ràpida de l'extracció del bot i conduir-lo fins el lloc del incident.

6.9. El niu d'ametralladores i refugi (1.936).

El niu refugi¹⁰ es va construir sobre la roca natural i aprofitant part de mur existent (degudament grafiat a la fotografia següent), anivellant el terreny creant la plataforma inferior.

"...Fortim (Salvament). Galeria natural sota roca viva .Gruix del sostre 15m. Superfície útil de refugi, 17 m quadrats, per a 50 metres..." Te una forma allargassada i en angle lleugerament tancat, adaptant-se a la visió i domini del port i de la platja. Els gruixos del murs de formigó armat amb acer dolç i pedra dels país de les façanes estan compresos entre 120 i 140 cm., a la coberta, llosses i diferents voltes de formigó (observeu el plànol núm. 4.2) armat també amb acer dolç. El gruix del sostres estan entre 190 i 210 cm. amb terra compactada per amortir l'impacta de les bombes. L'accés esta en aquest moments tapiat per evitar l'accés, ja que no esta adequat per ser visitable. En l'estudi fem la proposta per construir un accés còmode i amb la imatge del conjunt (veure el plànol número 4.4), mur de formigó armat vist, ventilacions i il·luminació natural, la reixa d'entrada realitzat amb una planxa d'acer "Korten" retallada amb laser amb retolació i la imatge gràfica escollida per identificar el Conjunt.

⁹ NOLLA, Josep M^a, ESTEVE i CRUAÑAS, Lluís. AICART, Francesc . *El Poblament Ibèric dels Guíxols(S IV ac- I dC)*.

¹⁰ PUJADÓ i PUGDOMÈNECH, Judit, *Contra l'oblit: els refugis antiaeris poble a poble*.

El interior te petits desnivells a mesura que es realitza el recorregut per les diferents sales, s'observa l'exterior per les espitlleres de poca alçada i de certa llargada per tal de dominar una part important del mar i la platja amb els trets de les armes de foc. La part més allunyada, una sala amb el sostre inclinat, no esta il·luminada de dia ja que l'espitllera esta tapiada degut a que era l'accés habitual de la mainada del poble que i anava a jugar.

En el transcurs de la Guerra Civil Espanyola esdevingué un refugi per la població civil a causa dels bombardejos aeris i per mar (veure la fotografia Font AMSFG núm.: 1.874, fons/col·lecció: Candol, Vicenç, autor Rigau Roch, Pere. Any 1.936-1.939. que esta en l'apartat 8.2.6). Per les seves condicions i ubicació era un dels més importants de la Vila. Tot i així com la majoria d'aquests refugis no es trobava en condicions higièniques adients, falta de neteja i ventilació. Quan l'alarma era gaire llarga l'estada en aquests llocs esdevenia insuportable. Segons dades estadístiques recollides per la Junta de Defensa Passiva de St. Feliu, el 06 de Febrer de 1938, aquesta era una de les localitats més bombardejades de Catalunya , després de Barcelona, Tarragona, Lleida , Reus i Mollet.

-Joan Bordàs Salellas¹¹ era l'arquitecte municipal durant la guerra civil i la postguerra, va tenir accés a una sèrie de documentació sobre refugis aeris. "Defensa passiva Antiaèria. Refugios" (JBS.17) que li varen facilitar informació per a la seva construcció.

Font: AMSFG núm.: 7.310, fons/col·lecció: Espuña-Ibáñez, autor desconegut. Any 1.910

Vista parcial de la fotografia, s'observa part del mur que configura la façana del refugi i la base de roca del terra del mateix.

També s'observa a la seva esquera i a sota de la caseta part del moll medieval, amb el nivell inicial de la plataforma.

¹¹ Joan Bordàs Salellas: Figueres 1.888-Barcelona 1.961, Arquitecte municipal i director de l'Escola d'Arts i Oficis de SFG, entre altres reforma l'antic Hospital municipal (1.920-1.922), el mercat municipal (1.927-1.930) i després de la guerra civil en la reconstrucció i urbanització dels dos passeigs i de gran part de la ciutat (1.939-1.946) AMSF

6.10. Casa del faroner (1944).

L'enderroc de la casa del faroner ja ha posat el descobert les primeres peces de ceràmica. En la fotografia següent s'aprecia la casa amb el llatzeret a l'esquerra, la casassa a on es guardava el bot del pràctic i la caseta de salvament al fons

Fracció de fotografia Font AMSFG núm.: 2.425, fons/col·lecció:

España-Ibáñez, autor desconegut. Any—

Vista del Llatzeret, la casa del Faroner, de la Caseta del Salvament i del passeig

7. Posta en valor del conjunt patrimonial del Fortim.

7.1. Proposta d'itineraris, passeig arqueològic.

Es proposen uns itineraris combinats per tal d'englobar tots els elements patrimonials, aquest està grafiat en el plànol numero 3.0 de la proposta general i en el 7.0 en que s'especifica cada punt del trajecte, amb la proposta informativa de retolacions i panells que es detallarà en l'apartat 10.4.

Comencem a les escales del Passeig del Fortim, després de pujar una sèrie de replans i graons, comencem a prendre vistes de la vessant de ponent de la badia, la platja i sobretot del conjunt patrimonial. Una vegada s'arriba a la plana superior hi trobem un dels elements més importants, la Caseta de Salvament, que ja està degudament museïtzada de fa temps, aquest element exerceix de pivot de tot el conjunt. Aprofitarem que ja està adaptat per ha ser visitada per a convertir-lo en el principal centre d'informació del lloc.

D'aquí hi ha diverses opcions, contemplar de la mateixa plataforma les vistes de la cara de llevat i sud del Port i la resta de dependències, així com si abaixem el cap veurem l'entrada de la Cova del Sant, que en aquets moments forma part de les passeres i amarratges del Club Nàutic.

Una segona opció es la de desplaçar-nos a la explanada inferior que ens descobreix els restes del port medieval, amb els norais i l'entrada a el refugi i niu d'armetralladores. Aquesta entrada dissenyada a tal efecte i seguint els mateixos codis d'identificació de l'entorn patrimonial (veure els plànols 4.4).

Accedint a traves de l'escala que s'endinsa en el sol, accedim a una sèrie de passadissos, saletes i diferents espais, de gruixos considerables de formigó i pedra.

I la tercera opció es de fer la volta i dirigir-nos cap al nord, a la part més “verda”, en que fem un recorregut per la carena de l’esperó. Passarem per les diferents sitges a prop de les baranes de nova construcció (veure detall plànol 6.0) amb diferents panells informatius. Continuant per el sender trobem les ruïnes del Llatzeret, amb un altra panell informatiu explicant la part concreta de la seva història. A continuació i molt a prop també hi trobem uns altre restes de parets i basaments, son els fonaments de Fortí i el seu entorn situat estratègicament per dominar les dues parts de la badia amb els seus canons. Continuem el trajecte i arribem a una proposta agosarada, passar per un pont, una passera peatonal per tal d’unir la part del Fortim que es va segregar al perforar la roca per donar pas al carrer Colom de tanta importància per la connexió de Port amb la resta de la Vila i les vies de comunicació.

Aquesta passera lleugera incorporarà tots els grafismes del conjunt i de la Vila de Sant Feliu, essent un penó indicatiu de la situació del Fortim, recordant a tot hom que hi passi que allà a sobre hi ha una part molt important de la Vila.

Fem una volta i tornem cap al sud, veient la roca d’una altra perspectiva i refent el camí, amb la possibilitat de parar als diferents punts i badar amb un dels altre valors patrimonials d’aquest entorn, el paisatge marí i la seva humanització.

7.2. Pla de senyalització, identificació i informació dels diferents elements i del conjunt.

7.2.1. Es realitzaran una sèrie de panells informatius segons el tipus, homologat per la Corporació Municipal, el Consell Comarcal i el Museu d’Història de Sant Feliu de Guíxols, la col·locació en l’entorn estan degudament gra fiats en el plànol número 7.0.

A continuació definim els continguts de cada panell, la documentació gràfica explicativa i el text que caldrà consensuar. Com a model a seguir exposem dos exemples, un del panell del Monestir i l’altra de la Caseta de Salvament, que son murals i de petites dimensions. Els que es preveu en aquest estudi serien més grans i tipus Tòtem, amb més elements gràfics i la lletra de més grans dimensions, seguin les mateixes pautes gràfiques i el texts amb cinc idiomes.

Fotografiés realitzades per l'autor

7.2.2. Panell 1, port medieval, norais, entrada de Ponent de la Cova del Sant: Col·locació proper a la illetes de circumval·lació de l'entrada del Port Nàutic, en front dels Norais i la resta del port medieval.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: MHSFG núm.: 1.336 Vista del Norai més allunyat a la platja amb les escales de pedra volades per accedir-hi</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista del norai més proper i el més allunyat. Restaurant del Club Nàutic a enderrocar.</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 7.310, fons/col·lecció: Espuña-Ibáñez, autor desconegut. Any 1910 Vaixells de vela amarrats als norais, detall del moll medieval</p>
		
<p>Font: MHSFG núm.: 1.318</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista del norai més proper amb el detall dels canons .</p>	<p>Font: MHSFG núm.: 404</p>

7.2.3. Panell 2, porta d'entrada al conjunt patrimonial, escales d'accés.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 2111, fons/col·lecció: Espuña-Ibáñez, autor desconegut. " la botadura del Bot" any1.898</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor de l'estudi</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 10, fons/col·lecció: Ajuntament SFG, autor desconegut. Any 1.900-1.905</p>

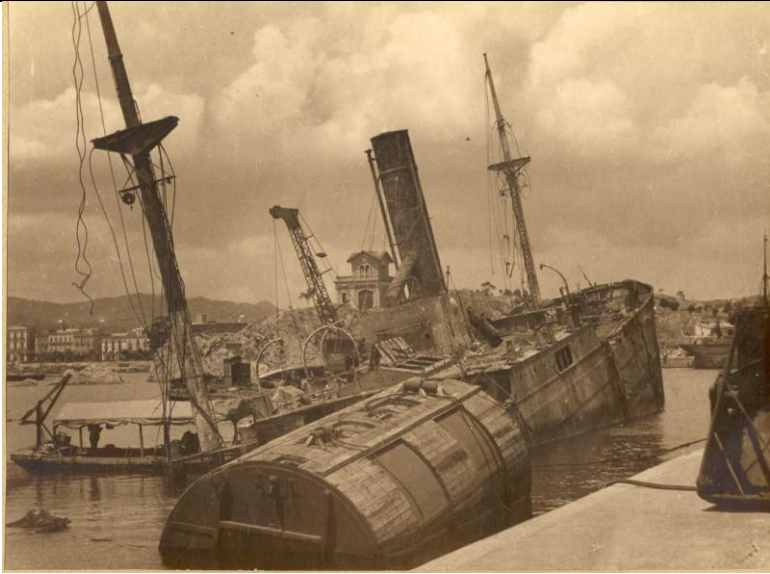

7.2.4. Panell 3, pla superior, Caseta de Salvament, circuits.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 65, fons/col·lecció Ajuntament SFG, autor desconegut. any1.896-1.905</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista actual de la Caseta de Salvament</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 1080, fons/col·lecció: Rigau Roch, Pere Autor: Rigau Roch, Pere. Any 18/04/1962</p>

7.2.5. Panell 4, pla inferior, port medieval, norais superiors.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 1069, fons/col·lecció: Rigau Roch, Pere Autor: Rigau Roch, Pere. Any 1.941. Vista general del passeig i la caseta del faroner i la del Salvament</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista del norai superior amb un canó encastat i moll</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 1.239, fons/col·lecció: Ajuntament SFG, autor desconegut. Any 1.966 Vista del moll.</p>

7.2.6. Panell 5, pla inferior, entrada al refugi niu d'amestralladores.

Documentació gràfica	Documentació gràfica	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 1.874, fons/col·lecció: Candol, Vicenç, autor Rigau Roch, Pere. Any 1.936-1.939. Bombardeig del port per part de l'aviació italiana</p>	<p>Font: MHSFG núm.: 31 Interior del refugi niu d'amestralladores</p>	<p>Font: MHSFG núm.: 1 Interior del refugi niu d'amestralladores</p>

7.2.7. Panell 6, vista al Port comercial i a l'esportiu, entrada de Llevant de la Cova del Sant.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 2.699, fons/col·lecció: Espuña-Ibáñez, autor desconegut. Any— Vista del Fortim del Turó de les Forques</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista de part del Club Nàutic</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 1.866, fons/col·lecció: Candol, Vicenç, autor Candol, Vicenç. Any 1.936-1.939. Vista de la platja per l'interior de la Cova del Sant</p>

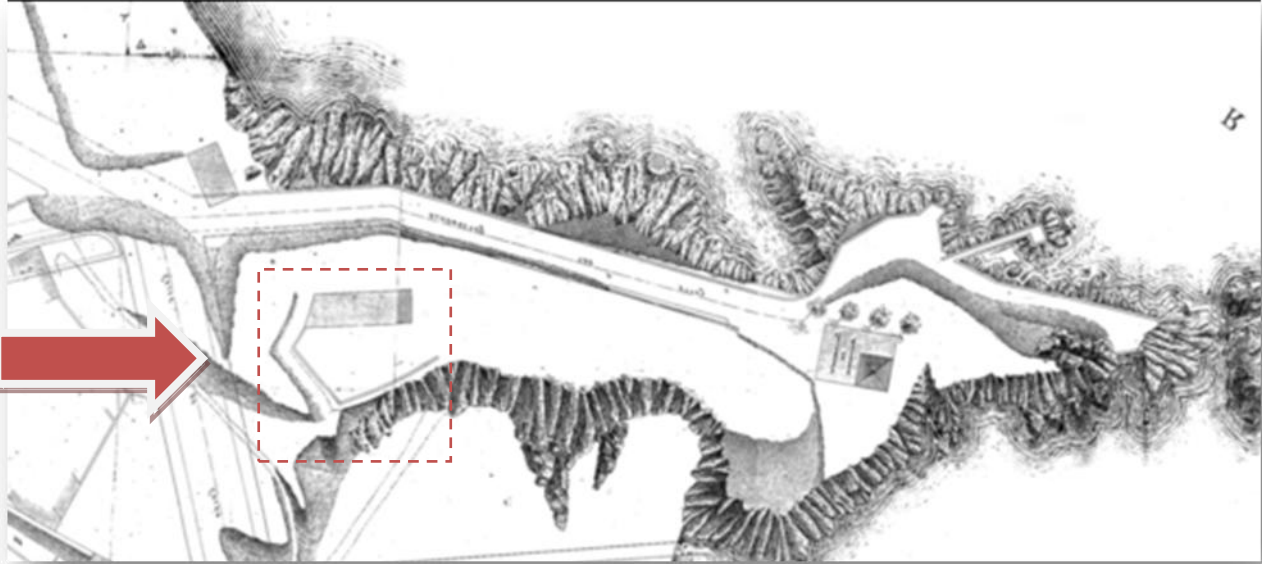
7.2.8. Panell 7, Vista panoràmica al Port i a l'Escar.

Documentació gràfica	Lloc	Documentació gràfica
		
<p>Font: AMSFG núm.: 235, fons/col·lecció: Ajuntament SFG, autor Mur Gallardo, Ricard. Any 1.920-1.935 Vista del moll del Port del Fortim</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista de l'Escar i el Port</p>	<p>Font: AMSFG núm.: 1.239, fons/col·lecció: Ajuntament SFG, autor desconegut. Any 1.966 Vista del moll del Port del Puig de les Forques</p>

7.2.9. Panell 8, Vista panoràmica, el Llatzeret, sitges iberes.

Documentació gràfica	Lloc	
		
<p>Fotografiés realitzades per l'auto, sobre el llibre d'Urtebise</p>	<p>Fotografiés realitzades per l'autor. Vista de les restes del Llatzeret i casa del faroner</p>	

7.2.10. Panell 9, El Fortim.

Documentació gràfica	Lloc	
		
<p>Restitució del plànol parcel·lari E5, realitzat per el General Guitart ¹², juny 1.897, Font AMSFG</p>		

¹² **General Guitart i Lostaló**, (Gràcia, 1859-Barcelona, 1926). Arquitecte modernista titulat el 1887. Arquitecte municipal de Santa Perpètua de Mogoda, on va fer l'Ajuntament (1892), i de Sant Feliu de Guíxols (1891-1899 i 1904-1912), on va fer el pla de reforma de la ciutat (1897), el passeig de Guíxols, el Casino dels Nois (1888-1898) i el dels Senyors (1909) i l'Asil Sweis (1904). Ajudant d'Elies Rogent i de Camil Oliveras, amb qui va treballar en les obres de la Casa de Maternitat de Barcelona, entre 1889 i 1898.

7.2.11. Panell 10, Vista panoràmica a la conjunt, la part oblidada del Fortim.

Documentació gràfica	Lloc	
		
	Fotografiés realitzades per l'autor de l'estudi	

7.3. Refugi i niu d'ametralladores, obres, museïtzació i adaptació al circuit. (veure els plànols número 4.0/4.1/4.2/4.3/4.4)

L'espai es netejarà de runa, brossa i de grafit. S'excavarà l'obertura del terra que hi ha a la galeria principal.

Es farà una recreació dels efectes de la guerra amb un joc de so per recordar els brogits i les ones expansives, olors de pols i pólvora, llums recordant els impactes, per tal fer viure la sensació. La visita es realitzarà amb monitor i amb grups reduïts unes 10 persones, prèvia informació de que els visitants que tinguin problemes amb els espais tancats no hi accedeixin.

7.4. Proposta de millora de l'entorn, mesures de seguretat.

Es construirà un camí sender que indicarà el recorregut visitable a la part de zona verda (veure el plànol número 3.0), amb graons, plataformes, replans i amplades suficients (un metre, cinquanta) per facilitar l'accés i els dos sentits. Per mantindre unitat de materials, la base es farà de sauló degudament compactat, parets de pedra seca del lloc per formar les plataformes i els graons.

Es reforçarà la barana existent amb un barrat vertical i un d'horitzontal amb acer tipus "Korten" (veure detall del plànol 6.0), el mateix detall defineix la barana que complementarà la part no protegida. Realitzat amb els mateixos materials, el muret amb les mateixes característiques que la resta del conjunt, mur de bloc de formigó armat, aplacat amb pedra tipus "Begur".

L'accés de tot el conjunt no es adaptat, per el que es podria plantejar la construcció d'un ascensor , independent a la zona del Restaurant. (que s'enderrocarà per deixar lliure la Cova del Sant) i mitjançant una plataforma connectar el pla del Passeig amb el pla superior i eixís accedir a la Caseta de Salvament.

7.5. Proposta de creació d'un centre d'interpretació, recreació del diferents ambients històrics.

Aproximació a les activitats quotidianes de les diferents etapes cronològiques a través de la descoberta dels llocs més significatius del Fortim, degudament combinat amb la visita al Museu, per tal de tindre una informació fidedigne de les restes trobades, es seguiria el circuit marcat i en ordre cronològic:

- **Poblat ibèric dels Guíxols (s. IV aC)**, descoberta de les sitges que encara es puguin exposar, combinat amb les peces exposades al Museu.
- **Visita a la cova i llegenda de Sant Feliu l'Africà. (el martirologi datat el s. III dC)**, explicació dramatitzada del martiri del sant, actors simulant el salt per el penya segat amb una pedra lligada al col d'atretzo , entrada per la part de llevant de la cova i sortida per la part de ponent.
- **Port medieval. (s. XV)**, recreació del tràfec de mercaderies típiques de la zona, simulació d'un vaixell de l'època degudament atracat als norais, aquest vaixell es podria utilitzar com a part dels serveis de conjunt, petit bar, informació, botiga, serveis,... Recordem que el restaurant del nàutic l'enderroquem per obrir la cova del sant i deixar la façana neta i amb tot el seu esplendor.
- **Zona d'enterrament d'empestats (s. XVII)**. Recreació tercera, d'un enterrament amb explicació didàctica de les malalties i problemes de salubritat de l'època.
- **Fortí (s. XVII-XVIII)**. Recreació quarta de la bateria de canons , simulació per part d'actors de l'atac de corsaris i seva la resposta.
- **Caseta del Salvament de Naufrags(s. XIX) i l'escar, (s. XVIII-XIX)**, explicació didàctica de l'escar junt amb la recreació museogràfica existent de la caseta, recreació cinquena d'una sortida amb el bot per a salvar a naufrags .
- **El niu d'amestralladores i refugi (1.936)**, visita guiada, recreació dramatitzada de l'ús d'un niu d'amestralladores, simulació de tres, de caiguda de bombes i de fums i pols, per tal de simular amb la màxima fidelitat els efectes de les guerres. Es museïtzarà amb armament, uniformes, llaunes, atuells...
- **Per finalitzar:** la visita es completarà la ruta programada per la part més alta del turó, la vista general del port, l'escar i la caseta i cap a la part nord, a l'altra vanda del carrer Colom, la part oblidada del Fortim, però necessària per entendre tot el conjunt.

7.6. A qui anirà adreçat:

- A primer i segon cicle de secundària, famílies i públic en general.
- Nombre màxim d'alumnes: 25 per educador/a.
- Nombre màxim de persones per grup: 25 per guia.
- Durada de l'activitat: dues hores aproximadament.
- Materials: dossier de l'alumnat adaptat als diferents nivells i dossier normal per el públic en general.

8. Anàlisi de viabilitat.

Per determinar la viabilitat del projecte cal desenvolupar una sèrie d'aspectes imprescindibles:

- 8.1.** Cal que el conjunt d'habitants de l'entorn del conjunt cultural que defineix aquest paisatge es reconeix dins d'ells, que siguin conscients de que allò els hi els es molt proper, que ells l'han generat i que ell mateix els ha influït en la seva evolució històrica, en el seu creixement personal i cultural. Cal preguntar molt clarament a el veïns, a la població fixa i a la temporal: se'l senten seu?, amb el sentit de pertinença a un conjunt potent que els pot definir com a poble. Existeixen mostres clares per part de certs sectors de la societat civil guixolencs que fan creure en el valor ideològic del Fortim. Sigui en èpoques passades , per exemple en la època de construcció de la caseta del salvament , sobre la que els escrits de l'època consideraven el fet de construir-la en un lloc elevat, de domini, per sobre de la practicitat com *"...era una mostra d'orgull d'una vila marinera amb llarga tradició que no pensava renunciar a les seves pretensions de ser el primer port del territori..."*. Actualment segueix havent-hi veus que reclamen l'esperó del Fortim incrustat en el seu entorn com a element bàsic de la identitat de la

vila "...*El turó dels Guíxols o del Fortim i el seu entorn, a la badia de Sant Feliu de Guíxols, són referents essencials del patrimoni històric i cultural de la comarca. És un indret impregnat d'una intensa concentració de testimonis del passat: des de les restes d'èpoques remotes (el poblat ibèric), fins a les edificacions que ens parlen de la vida dels avantpassats més propers, els avis i els pares (el Salvament, el "tinglado" del port comercial, el ramal del tren, etc.)...*"¹³

- 8.2.** El mateixos veïns veuen la possibilitat de treure'n un profit si hi fan un esforç econòmic i material per tal de conservar-lo, millorar-lo i posar-lo en valor i en el "mercat", per el gaudi d'ells mateixos i per aconseguir que els possibles visitants també n'hi treguin un profit.
- 8.3.** Cal veure clarament el missatge que es dona, en aquest cas el de que hi ha un petit espai, molt ben situat entre les parts més turístiques com el passeig i la platja i la part comercial i lúdica com el port i el port esportiu. Aquest espai esta ple d'història, de fets i de vivències que forment part important de la gènesi de la mateixa Vila.
- 8.4.** El missatge anirà dirigit al propi guixolenc, per que es senti orgullós del seu passat, als veïns de l'entorn (comarca, província, país) que també se l'han de sentir seu, ja que també en certa manera els a ajudat a créixer i evolucionar. I sobre tot a el client potencial més llaminer, a l'estranger, al turista de la resta d'Espanya que cada vegada demanda més complements al "Sol i platja" i vol ampliar el seu coneixement del lloc a on es troba.
- 8.5.** Per tal de realitzar la proposta d'aquest estudi caldrà realitzar una sèrie de millores:
- Adequar els camins per fer els circuits proposat, neteja, enjardinament, reposició de sauló i elements ornamentals.
 - Construcció d'elements de protecció, necessaris per mantindre el grau de seguretat necessària, baranes de material adaptat a les textures del conjunt (veure detall del plànol núm. 6).
 - Enderroc del restaurant del nàutic, per tal de recuperar la façana de ponent, la més emblemàtica, ja que l'altra forma part del port i l'escar i es més difícil de millorar. Es recuperarà l'altra part de la cova del Sant per integrar-la als circuits visuals i per facilitar la visita. El port medieval quedarà conjuntat i s'entendrà la funció del moll i dels norais.
 - Construcció d'una passera (veure detall en el plànol núm. 6 i la implantació en el plànol de proposta general núm. 3) per tal de connectar les dues parts de l'esperó, que estan separats per el carrer Colom i completar la visió del conjunt. La passera serà un panell, un referent visual molt important, per el que l'aspecte gràfic esta molt integrat en l'entorn i essent un punt de referència.
 - S'adequarà el niu de metralladores per fer-lo visitable i formar part de interpretació de la guerra civil . Es construirà un accés amb un aspecte i imatge seguint la tònica del conjunt, es netejarà l'interior, s'il·luminarà i sonoritzarà per tal d'aconseguir els efectes desitjats.
 - Realització de panells vinculats als diferents recorreguts i punts específics(veure el plànol núm. 7), a diferència dels estandarditzats (mostra fotogràfica ala plana núm. 16) que hi ha a la resta del municipi, creiem que seria millor que fossin tipus "tòtem", amb els texts, lletres i gràfics més grans per tal de facilitar la comprensió de la proposta.
- 8.6.** El màxim per a realitzar la proposta es el descrit anteriorment, en els punts 7 i 8.5. Els mínims imprescindibles son els aspectes de segureta, l'accés al niu d'ametrallores i la senyalització.
- 8.7.** El per fil de persones que hi podran accedir es divers, famílies, infants, turistes i passants , en que podran realitzar la visita pel seu compte i participar de les diverses recreacions històriques de la vila.
- 8.8.** La potencialitat del conjunt a quedat palesa en la descripció dels diferents elements patrimonials que hem realitzat fins ara. Compren diferents etapes força diferenciades, que ben lligades donen una visió molt àmplia i complerta de l'entorn.

13 ARPA VILALLONGA, Lola; BADIA-HOMS, Joan ; *El turó dels Guíxols , SOS EMPORDANET*

8.9. En realitzar aquest estudi hem pogut observar la gran sensibilitat de la societat civil, en el seu bagatge i en la recerca de la seva identitat. A la vegada també he rebut per part de les diferents administracions i entitats una clara voluntat per posar en valor el patrimoni que gestiona, per tal d'oferir-lo al públic en general i als Guixolencs en particular.

8.10. L'administració a de crear un conveni i convèncer als propietaris de la part nord, la que esta separada per part el carrer Colom, per que facilitin i cedeixin l'accés dels visitants per completar el recorregut del conjunt, per tal d'admirar i reconèixer l'esperó amb la seva màxima dimensió.

8.11. La inversió realitzada es recuperarà amb esponsorització (30%) i la resta per aportació de l'administració local i Autònoma

9. Proposta econòmica de les millores a realitzar.

9.1. Recorregut:

m3	ENDERROC EDIFICI Aïllat. /MEC D'enderroc total del Restaurant del Club Nàutic, edifici aïllat, d'estructura principal de formigó, amb mitjans mecànics i part manual: inclou part proporcional pla de seguretat, taxes dipòsit controlat, càrrega i transport de runes i assegurança de responsabilitat civil.	4.092,695	34,88	142.753,20
m2	Formigó HM-20-B-20-I REGL. 15CM M2. Subministrament i col·locació de paviment de formigó HM-20-B-20-I, de 15 cm. de gruix i acabament reglejat, en reposició de la zona	500,000	21,44	10.720,00
Ut.	OBERTURA DE LA COVA De neteja i adequació de l'obertura de la Cova del Sant,	3.500,000	1,00	3.500,00
m3	APORTACI SORRA M3. Subministrament i incorporació de sorra, a màquina.	50,000	45,51	2.275,50
m2	FORMACIÓ ROCALLA M2. Subministrament i formació de rocalla, a mà.	25,000	54,36	1.359,00
m1	ESCALONS TRAVESSES TREN M1. Subministrament i col·locació de graons formats amb travesses de tren, a mà.	25,000	28,20	705,00
m3	APORTACIÓ TERRA VEGETAL M3. Subministrament i incorporació de terra vegetal, a màquina.	50,000	48,27	2.413,50
ut	ALZINA Ut. Subministrament i plantació d'Alzina.	50,000	264,99	13.249,50
ut	LLOLER Ut. Subministrament i plantació de Llorer.	15,000	25,50	382,50
ut	ROMANÍ Ut. Subministrament i plantació de Romaní.	35,000	6,52	228,20
ut	Buguenvíl·lea Ut. Subministrament i plantació de Buguenvíl·lea.	10,000	8,63	86,30
ut	BANC PLANXA PERFORADA GALV 180 Ut. Subministrament i col·locació de banc de planxa perforada galvanitzada de 180 cm., sobre daus de formigó.	12,000	378,07	4.536,84
ut	PAPERERA TRABUCABLE GALV 45 CM D Ut. Subministrament i col·locació de paperera trabucable d'acer galvanitzat i pintat, de 45 cm. de diàmetre.	6,000	136,16	816,96
SUBTOTAL 1,1		1,000	183.026,5	183.026,50
RECREACIÓ i VISITES		1,000	47.500,00	47.500,00
UT.	GRUP DE RECREACIÓ HISTÓRICA	17.500,000	1,00	17.500,00

Diferents grups de recreació històrica, inclou de 4 a 6 actors per grup, atrezzo adequat a cada àmbit històric, sonorització i il·luminació. 50 representacions previstes per any.

UT.	GUIES De guies per a realitzar les visites, 50 per any i de 2 hores/visita	10.000,000	1,00	10.000,00
UT.	ATENCIÓ AL PÚBLIC, GUIXETA De personal per atendre en guixeta i venda de botiga, 2 persones 8 h/dia, 50 dies	20.000,000	1,00	20.000,00
SUBTOTAL 1,2		1,000	47.500,00	47.500,00
TOTAL 1		1,000	230.526,5	230.526,50

9.2. Refugi i niu d'armetralladores:

m2	NETEJA I ESBROSSA MENT, A Mà De neteja i esbrossa ment del niu d'armetralladores, a mà. Inclou retirada de terres, runes, excavació del pou i càrrega, transport i taxes a l'abocador.	500,000	1,17	585,00
m3	EXC. RASES, T. FLUIXOS / MEC. D'excavació de rases en terrenys fluixos, a màquina.	3,960	9,63	38,13
m3	FORMIGÓ FON. HA 35-B-20+B-400-SD De formigó per armar a fonaments correguts i pous, del tipus HA-35-B-20-IIa, de ciment Portland, inclòs 50 Kg/m3. d'acer B-400-SD en barres corrugades aferrallat.	3,960	208,19	824,43
m2	PAV. FORM. 10 LLISCAT+GRAVA 15 Paviment de formigó HM-20-B-20-I de 10 cm. de gruix, acabat lliscat mecànicament i col·locat sobre base de grava de 15 cm. de gruix.	10,000	24,17	241,70
m2	MUR HA-30-IIIa, 30cm,40 Kg B-500 De mur i llosca de coberta de formigó hidròfug HA-30-B-20-IIIa, de 30 cm de gruix, encofrat amb lames de fusta a 2 cares per a quedar vist, i amb 40 Kg d'acer B-500-SD per cada metre cúbic de formigó. Inclou la feina d'encofrar i desencofrar, però el fonament cal valorar-lo a part.	32,932	128,83	4.242,63
m2	ARREBOSSAT VERT.REG.REM.INT 1:6 D'arrebossat de parets, a 3 m d'alçària com a màxim, amb morter de ciment Portland tipus 1:6 (M-5a) reglejat amb acabat remolinat per interiors.	4,000	29,50	118,00
m1	GRAÓ DE GRES EXT. PREU MIG TRUC Graó de gres extruït per exteriors, format per peça especial d'estesa i frontal format amb peça de paviment tallada a l'alçada adequada, de preu mig, col·locades a truc de maceta sobre base de 2cm de gruix de morter mixt de calç grassa i ciment Portland, tipus 1:2:10 (M-2,5b). S'inclou rejuntat amb beurada de ciment de color. Es classificaran els paviments en funció de la seva relliscositat, valor de resistència al lliscament que es determinarà mitjançant l'assaig del pèndul de la norma UNE-ENV 12633:2003, i que caldrà que compleixi l'exigència de classe segons la seva localització a l'obra i característiques del sòl.	25,000	62,55	1.563,75
m1	SÒCOL GRES EXT. PREU MIG C. COLA Sòcol de rajola de gres extruït per exteriors, de 8cm d'alçària, de preu mig, col·locat amb ciment cola o pasta adhesiva. S'inclou rejuntat amb beurada de ciment de color.	15,000	7,38	110,70
m2	PINTURA SILICAT S/CIMENT,CORRO De pintura al silicat aplicada amb corró sobre ciments o derivats.	240,000	10,45	2.508,00
ut	INST.ELECT.>MENJADOR-SALA NOR. D'instal·lació elèctrica per sala vista amb fils de secció reglamentària, 1 endolls presa de terra, 3 punts de llum i punts d'encesa per moviment, de qualitat normal.	5,000	245,73	1.228,65
ut	PUNT DE LLUM D'Emergència De punt de llum d'emergència cromat per bloc autònom, connectat a la xarxa.	5,000	138,01	690,05
SUMA 2		1,000	12.151,04	12.151,04

9.3. Seguretat.

m3	PARET PAREDAT/MORTER/2 CV De muret de pedra tipus Sant Feliu de 45cm de gruix per 60cm d'alçada, col·locat amb morter M-5b, per quedar vist de dues cares. Remat superior inclòs	67,500	336,28	22.698,90
m1	BARAN D'ACER COR-TEN Subministra i col·locació de barana i passamans d'acer Cor-Ten, segons detalls de projecte.	250,000	41,48	10.370,00
SUM 3		1,000	33.068,90	33.068,90

9.4. Informació gràfica:

m2	RÈTOL NO REFLECTOR GALV. M2. Subministrament i fixació de rètol tipus tòtem, no reflector d'acer galvanitzat, segons disseny i tipus de projecte.	20,000	258,58	5.171,60
m2	MARQUES SUPERFICIALS Marques superficials reflectants, indicant itineraris segons especificacions del projecte.	25,000	13,28	332,00
SUM 4		1,000	5.503,60	5.503,60

9.5. Conservació i manteniment.

UT.	TÈCNIC MANTENIMENT MULTIMÈDIA De personal tècnic especialitzat en so, il·luminació i atrezzo, 300h previstes	7.650,000	1,00	7.650,00
UT	JARDINER/MANTENIDOR De personal de jardineria i mantenidor en general, 500h previstes	9.925,000	1,00	9.925,00
SUMA 5		1,000	17.575,00	17.575,00
SUMA TOTAL		1,000	298.825,04	298.825,04

10. Aspectes legals.

10.1. La normativa que afecta al conjunt proposat queda reduïda amb:

La servitud de protecció recaurà sobre una zona de 100 metres mesura terra endins des del límit interior de la ribera del mar.

La servitud de trànsit recau sobre una franja de 6 metres ,mesurats terra endins des del límit interior de la ribera del mar, excepte en espais especialment protegits.

La servitud d'accés públic i gratuït al mar recau sobre els terrenys confrontants al domini públic marítim terrestre , a la longitud i amplada que demanin la naturalesa i finalitat de l'accés .

10.2. Per tal de tindrà més informació afegim la totalitat de la normativa.

BÉNS DE DOMINI PÚBLIC MARÍTIM – TERRESTRE, CLASSIFICACIÓ I DEFINICIONS

Article 3.

Són béns de domini públic marítimterrestre estatal , en virtut del que disposa l' article 132.2 de la Constitució:

La ribera del mar i de les ries , que inclou :

La zona marítimterrestre o espai comprès entre la línia de baixamar escorada o màxima viva equinoccial , i el límit fins on arriben les ones en els majors temporals coneguts o , quan ho superi , el de la línia de plenamar màxima viva equinoccial . Aquesta zona s'estén també per les marges dels rius fins al lloc on es faci sensible l'efecte de les mareas .

Es consideren incloses en aquesta zona les maresmes, albuferes , marjals , estuaris i , en general, els terrenys baixos que s'inunden com a conseqüència del flux i reflux de les mareas , de les ones o de la filtració de l' aigua del mar.

Les platges o zones de dipòsit de materials solts , com ara sorres, graves i còdols , incloent escarpes , bermes i dunes , tinguin o no vegetació , formades per l'acció del mar o del vent marí , o altres causes naturals o artificials.

El mar territorial i les aigües interiors , amb el seu llit i subsòl , definits i regulats per la seva legislació específica.

Els recursos naturals de la zona econòmica i la plataforma continental , definits i regulats per la seva legislació específica.

Article 4.

Pertanyen també al domini públic maritimoterrestre estatal :

Les accessions a la ribera del mar per dipòsit de materials o per retirada de la mar , siguin quines siguin les causes.

Els terrenys guanyats al mar com a conseqüència directa o indirecta d'obres, i els dessecats en la seva ribera.

Els terrenys envaïts pel mar que passen a formar part del seu llit per qualsevol causa.

Els penya-segats sensiblement verticals , que estiguin en contacte amb el mar o amb espais de domini públic maritimoterrestre, fins a la seva coronació .

Els terrenys delimitats com a domini públic que per qualsevol causa han perdut les seves característiques naturals de platja, penya-segat , o zona maritimoterrestre , llevat del que preveu l' article 18.

Els illots en aigües interiors i mar territorial.

Els terrenys incorporats pels concessionaris per a completar la superfície d'una concessió de domini públic maritimoterrestre que els hagi estat atorgada , quan així s'estableixi en les clàusules de la concessió.

Els terrenys confrontants amb la ribera del mar que s'adquireixin per a la seva incorporació al domini públic maritimoterrestre .

Les obres i instal·lacions construïdes per l'Estat en aquest domini.

Les obres i instal·lacions d'il·luminació de costes i senyalització marítima, construïdes per l'Estat sigui quina sigui la seva localització, així com els terrenys afectats al servei de les mateixes , llevat del que preveu l' article 18.

Els ports i instal·lacions portuàries de titularitat estatal, que es regularan per la seva legislació específica.

Article 5.

Són també de domini públic estatal les illes que estiguin formades o es formin per causes naturals , al mar territorial o en aigües interiors o en els rius fins on es facin sensibles les marees, excepte les que siguin de propietat privada de particulars o entitats públiques o procedeixin de la desmembrament d'aquesta, en aquest cas seran de domini públic la seva zona maritimoterrestre, platges i altres béns que tinguin aquest caràcter , de conformitat amb el que disposen els articles 3 i 4.

Article 6.

1. Els propietaris dels terrenys amenaçats per la invasió de la mar o de les sorres de les platges, per causes naturals o artificials, podran construir obres de defensa , prèvia autorització o concessió, sempre que no ocupin platja ni produeixin fenòmens perjudicials en aquesta o en la zona maritimoterrestre, ni menyscabin les limitacions i servituds legals corresponents.

2. En un altre cas , els terrenys envaïts passaran a formar part del domini públic maritimoterrestre , segons resulti del corresponent delimitació.

CAPÍTOL II.

Indisponibilitat

Article 7.

Acord amb el que disposa el article 132.1 de la Constitució, Els béns de domini públic maritimoterrestre definits en aquesta Llei són inalienables , imprescriptibles i inembargables .

Article 8.

Als efectes del article anterior, No s'admetran més drets que els d'ús i aprofitament adquirits d'acord amb aquesta Llei, no tenint tot valor obstatiu enfront del domini públic les detentors privades, per prolongades que siguin en el temps i encara que apareguin emparades per seients del Registre de la Propietat.

Article 9.

1. No podrà haver terrenys de propietat diferent de la demanial de l'Estat en cap de les pertinences del domini públic maritimoterrestre, ni fins i tot en el supòsit de terrenys guanyats al mar o dessecats en la seva ribera , sense perjudici del que estableix l' article 49.

2. Seran nuls de ple dret els actes administratius que infringeixin el que disposa l'apartat anterior. Els actes particulars en frau de l'esmentat precepte no impediran la deguda aplicació.

Article 10.

1. L'Administració de l'Estat té el dret i el deure d'investigar la situació dels béns i drets que presumeixin pertanyents al domini públic maritimoterrestre, a la qual cosa podrà demanar totes les dades i informes que consideri necessaris i promoure la pràctica del corresponent delimitació .

2. Així mateix tindrà la facultat de recuperació possessòria , d'ofici i en qualsevol temps sobre aquests béns, segons el procediment que s'estableixi reglamentàriament.

3. No s'admetran interdictes contra les resolucions dictades per l'Administració de l'Estat en exercici de les competències configurades per aquesta Llei i d'acord amb el procediment establert.

CAPÍTOL III.

PARTII

Article 11.

Per a la determinació del domini públic maritimoterrestre es practicaran per l'Administració de l'Estat els oportuns delimitacions , atenent-se a les característiques dels béns que l'integren acord amb el que disposen els articles 3, 4 i 5 d'aquesta Llei.

Article 12.

1. La delimitació s'incoarà d'ofici oa petició de qualsevol persona interessada, i serà aprovat per l'Administració de l'Estat.

El termini per notificar la resolució dels procediments de delimitació serà de 24 mesos.

2. En el procediment seran escoltats la Comunitat Autònoma i l'Ajuntament corresponent , els propietaris confrontants, prèvia notificació, i altres persones que acreditin la condició d'interessats .

3. La incoació de l'expedient de delimitació facultarà l'Administració de l'Estat per realitzar o autoritzar, fins i tot en terreny privat , treballs de presa de dades i estintolaments necessaris, sense perjudici de les indemnitzacions que siguin procedents pels danys i perjudicis causats ia resultes de la delimitació que s'aprovi definitivament.

4. Quan els interessats en l'expedient aportin títols inscrits en el Registre de la Propietat sobre terrenys que poden resultar inclosos en el domini públic , l'òrgan que tramiti l'expedient ho posarà en coneixement del registrador a fi que per aquest es practiqui anotació marginal preventiva aquesta circumstància.

5. La providència d'incoació de l'expedient de delimitació implicarà la suspensió de l'atorgament de concessions i autoritzacions en el domini públic maritimoterrestre i en la seva zona de servitud de protecció, a la qual cosa haurà de publicar acompanyada de pla en què es delimita provisionalment la superfície estimada de aquell i d'aquesta. La resolució de l'expedient de delimitació portarà implícit l'aixecament de la suspensió.

6. Quan per qualsevol causa s'alteri la configuració del domini públic maritimoterrestre, s'incoarà expedient de delimitació o de modificació de l'existent , amb els efectes previstos en els apartats anteriors.

7. No obstant això , podran realitzar , prèvia autorització de l'Administració de l'Estat o per aquesta , obres d'emergència per a prevenir o reparar danys.

Article 13.

1. La delimitació aprovat, en constatar l'existència de les característiques físiques relacionades en els articles 3, 4 i 5, Declara la possessió i la titularitat dominical a favor de l'Estat , donant lloc a la fitació i sense que les inscripcions del Registre de la Propietat puguin prevaler davant la naturalesa demanial dels béns delimitats.

2. La resolució d'aprovació de la delimitació serà títol suficient per a rectificar , en la forma i condicions que es determinin reglamentàriament , les situacions jurídiques registrals contradictòries amb la delimitació. Aquesta resolució serà títol suficient , així mateix, perquè l'Administració procedeixi a la immatriculació dels béns de domini públic quan ho consideri convenient. En tot cas els titulars inscrits afectats podran exercitar les accions que estimin pertinents en defensa dels seus drets , i és susceptible d'anotació preventiva la corresponent reclamació judicial.

Article 14.

Les accions civils sobre drets relatius a terrenys inclosos en el domini públic delimitat prescriuen als cinc anys , computats a partir de la data de l'aprovació de la delimitació .

Article 15.

1. Quan es tracti de matriculen al Registre de la Propietat finques situades a la zona de servitud de protecció a què es refereix l'article 23, en la descripció d'aquelles caldrà si limiten o no amb el domini públic maritimoterrestre . En cas afirmatiu no podrà practicar la immatriculació si no acompanya el títol la certificació de l'Administració de l'Estat que acrediti que no envaeix el domini públic.

2. Si en la descripció de la finca s'expressa que no limita amb el domini públic maritimoterrestre o no es fa cap declaració a aquest respecte, el registrador requerirà l'interessat perquè identifiqui i localitzi la finca en el pla proporcionat a aquest efecte per l'Administració de l'Estat. Si d'aquesta identificació resulta la no confrontació, el registrador practicarà la inscripció fent constar aquest extrem.

Si tot i aquesta identificació o per no poder dur a terme, el registrador sospités una possible invasió del domini públic maritimoterrestre, posarà en coneixement de l'Administració de l'Estat la sol·licitud d'inscripció, deixant mentrestant en suspens fins que aquella expedeixi certificació favorable.

3. Transcorreguts trenta dies des de la petició d'ofici de la certificació a què es refereix l'apartat anterior sense que s'hagi rebut contestació, podrà procedir a la inscripció.

4. Si no estigués aprovat la delimitació, s'iniciarà el corresponent procediment, a costa de l'interessat, dins d'un termini que no podrà ser superior a tres mesos des de la corresponent sol·licitud, quedant mentrestant en suspens la inscripció sol·licitada.

Article 16.

1. Les mateixes regles del article anterior s'aplicaran a les inscripcions d'excessos de cabuda, llevat que es tracti de finques de límits fixos o de tal naturalesa que excloguin la possibilitat d'invasió del domini públic maritimoterrestre.

2. Sempre que el títol registral contingui la indicació que la finca limita amb el mar, la confrontació s'entendrà referida al límit interior de la ribera del mar, fins i tot en els casos d'excés de cabuda.

CAPÍTOL IV.

Afectació i desafectació

Article 17.

Els terrenys del Patrimoni de l'Estat confrontants amb el domini públic maritimoterrestre o emplaçats en la seva zona d'influència, que resultin necessaris per a la protecció o utilització d'aquest domini, seran afectats a l'ús propi del mateix, en la forma prevista en la legislació de patrimoni de l'Estat. No es podrà procedir a la seva alienació sense prèvia declaració d'innecessarietat als esmentats efectes.

Article 18.

1. Només podrà procedir a la desafectació de terrenys en el cas dels apartats 5 i 10 del article 4, Previ informe preceptiu de l'Ajuntament i de la Comunitat Autònoma afectats i prèvia declaració d'innecessarietat als efectes previstos en el article anterior.

2. La desafectació ha de ser expressa i abans de procedir -hi hauran de practicar els corresponents delimitacions.

Article 19.

Els terrenys desafectats acord amb el que preveu el article anterior s'incorporaran al Patrimoni de l'Estat. Quan no es jutgi previsible la seva afectació, podran ser cedits gratuïtament al municipi o la comunitat autònoma, condicionant la cessió a què es destinin a finalitats d'ús o servei públic de la competència d'aquells.

11. Documentació gràfica.

Annex 1, Plànols:

- 0.0 Situació i localització del conjunt patrimonial del Fortim.
- 1.0 Estat actual, identificació dels diferents elements patrimonials.
- 2.0 Superposició de documentació antiga amb la moderna.
- 3.0 Proposta general de l'Estudi.
- 4.0 Refugi i niu d'ametralladores, planta general.
 - 4.1 Planta detall.
 - 4.2 Tipologies dels sostres i fotografies interiors.
 - 4.3 Façana sud-oest i seccions-alçats interiors.
 - 4.4 Proposta de l'accés al refugi.
- 5.0 Detalls, baranes, passera de la connexió de les zones separades pel carrer de Colom .
- 6.0 Afectacions ZMT, normatives urbanístiques.
- 7.0 Itinerari, retolacions i panells informatius.
- 8.0 Fotografies.

Annex 2, Planejament urbanístic, POUM, Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Sant Feliu de Guíxols, Març 2006.

Annex 3, Topogràfic realitzat per la Scuola Professionale Edile di Firenze.

Annex 4, Bibliografia i documentació.

BIBLIOGRAFIA

- ARPA VILALLONGA, Lola; BADIA-HOMS, Joan ; *El turó dels Guíxols , SOS EMPORDANET*
- BORRELL, Miquel. *Caritat , beneficència ,solidaritat: l'hospital de Sant Feliu de Guíxols.*
- *Catàleg del patrimoni Arquitectònic i Elements d'Interès Històric i Artístic.* POUM, 2006.
- *Construcció de passera i escala C. Salvament*, Exp.:2557/02, 22/Oct./02
- *Dossier El Salvament de Naufrags. El Futur annex del Museu d'Història de la ciutat de Sant Feliu de Guíxols.*
- *El Port de Sant Feliu de Guíxols, recorregut històric amb motiu del seu centenari*, Estudis Guixolencs, Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i Diputació de Girona, 2.004.
- *El Salvament*, publicació núm. 1, Generalitat de Catalunya, Diputació de Girona. “Estudis del Baix Empordà”, Publicació de l' Institut d'Estudis del Baix Empordà,:
- GARCIA DOMINGO, Enric. VICENS TARRÉ, Joan. *“Al Servei de la Gent de Mar. L'Estació de Salvament de Naufrags de Sant Feliu de Guíxols.* Premi d'Investigació i Recerca Enric Descayre i Salgas, Revista ANCORA (2004).
- JIMÉNEZ, Àngel , *La Guerra Civil a St. Feliu de Guíxols(1936-1939)*. (pàg126-128)
- JIMÉNEZ, Àngel , *Sant Feliu de Guíxols. Una lectura històrica.*
- *Llei 22/1988, de 28 de juliol, de Costes.* Béns de Domini Públic Marítim – Terrestre. Articles del 3 al 19.
- *Llei 33/2003 del 3 de juliol de protecció del patrimoni públic*
- *Llei de Costes de 26 de abril de 1969* . Reial decret 1471/1989 pel qual s'aprova el Reglament General per al Desenvolupament i Execució de la citada Llei
- NOLLA, Josep M^a , ESTEVE i CRUAÑAS, Lluís. AICART, Francesc . *El Poblal Ibèric dels Guíxols(S IV ac- I dC).*
- NOLLA, Josep M^a , ESTEVE i CRUAÑAS, Lluís. AICART, Francesc. publicació núm. 8, Poblal ibèric dels Guíxols. Patronat Francesc Eiximenis, Generalitat de Catalunya, Diputació de Girona. pág.49 a 77
- *Pla especial del Port*, DOGC.4070, 13/02/2004.
- PUJADÓ i PUGDOMÈNECH, Judit, *Contra l'oblit: els refugis antiaeris poble a poble, Biblioteca Serra d'Or, Publicacions de l'abadia de Montserrat*
- *POUM*, Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Sant Feliu de Guíxols, Març 2006.
- *Projectes museogràfics de la Caseta de Salvament.*
 - Adequació d'exposició permanent, 24/jul./00, no tramitat
 - Proposta annex Museu, Accent comunicació aplicada.
 - Projecte d'exhibició del Bot de salvament, Comunicació & exhibit, abril 1997.
 - Projecte museogràfic "Salvament de naufrags", Croquis, 27/04/98.
 - Expossició-museu salvament de naufrags, Magma disseny SL.
 - Proposta d'adequació de la caseta Salvament, Estudi IMM d'interiorisme
- RD 1112/1992, de 18 de setembre
- RD 1741/1989, DE 1-12-1989, POR EL QUE SE APRUEBA EL REGLAMENTO GENERAL PARA EL DESARROLLO Y EJECUCIÓN DE LA LEY 22/1988, DE 28-7-1988, DE COSTAS
- *Rehabilitació de la Caseta de Salvament* Exp.: 1605/00, nov./2000, Projecte Bàsic 01/07/2000 i Projecte Executiu 01/11/2000, Exp.:1605/00.
- Svensson, Sam. *Historia y Arqueologia Marítima.*
- TORRENT i FÀBREGAS, Joan. publicació núm. 5, *El bombardeig de St. Feliu” (1747) i el Fortí* . “Estudis del Baix Empordà”, Publicació de l' Institut d'Estudis del Baix Empordà,:
- VIVÓ, Jordi. *Quatre anys al Port: La reconstrucció del primer moll de Sant Feliu de Guíxols (1591-1594).*
- Zaragoza Pasqual, Ernest, *Recull de documents i articles d'història guixolencs: Els goigs de Sant Feliu l'Africà, Publicacions de l'abadia de Montserrat*